

Vaqif YUSİFLİ,
filologiya elmləri doktoru

Yaşamaq!

- **Dünyanın ən zor işi!**

Yaşamaq!

- **İrəli qovaraq keçmiş**

Fəqət

İstəyirəm əcəl gələndə

Qarşımda heç nə dayanmasın.

Məni elə çağırırsın ki,

Sevgilim yuxudan oyanmasın...

Bu misralar Qulu Ağsəsinindir. Müasir Azərbaycan poeziyasının istedadlı nümayəndələrindən biridir Qulu. Şeirlə-

sonra nəsə istiqamətini də müəyyən-ləşdirmək olar. Axı, söhbət şairdən ge-dir sə, o, təkcə şeir yazmır, həm də dünya poeziyasını, klassik və müasir poeziyasını mütaliə edir, təbii ki, təsir-lənir də. Amma hər halda, söhbət ilk növbədə, onun yazacağı şeirin bədii səviyyəsindən getməlidir.

Qulu o şairlərdəndir ki, özü ilə Dün-ya arasında harmoniya axtarır, daxil-in-dəki dünya ilə böyük Dünya arasında vəhdətə can atır. Amma təbii ki, hələ bu vaxtacan heç bir şair bu harmoniya və vəhdətə nail ola bilməyib. Qulu da elə.

**Rəngsizdi, tamsızdı,
ətsiz-qansızdı,
allahsız, imansız,
Mən çəkən dərdlər.**

**Nə ət deyil,
nə siqaret**

...Yalandı!

Yalandı!

Dünyaya ən şirin şey

Vətən deyil,

Dünyada ən şirin şey

İnsandı...

Dünyada ən şirin şey Vətən deyilsə, dünyada ən şirin şey insandısıa...

Qulu ideal insan modelini yaratmaq-dan imtina edir. Belə bir insan yoxdur. İnsan aləmi çeşid-çeşiddir. Və Qulu bu mürəkkəb insan aləminin seyirçisi de-yil, o, insan hisslərinin, duyğularının sözlə rəsmini çəkməyə can atır. Onun şeirlərinin hamısı bütövlükdə qırıq-qı-rıq, kəsik-kəsik cizgilərin sərgisidir. Hisslərin, duyğuların rəngi də çoxça-larlıdır.

Hər hansı bir şair bir az filosofluq et-məyi sevir. Qulu da həkəza. Amma unudulur ki, poeziyada ifadə olunan gerçəklik fəlsəfədə izhar olunan ger-

İçəri od tutub yanır

Pəncərəni açırsan;

Çölün istisi

İçərinin istisini

soyudur.

Evli adamın sevgisi

**Təxminən bu boydadır -
budur!**

İstəməzdik ki, bu yazıda Qulu Ağsə-sin şeirlərini klassik sovet tənqidinə ol-duğu kimi mövzulara bölək. Deyək ki, Qulu hansı mövzuda daha çox özünü təsdiq edir. Zənnimcə, Qulu heç bir şeirində həyatın, zamanın diktəsi və sifarişilə, ya hansı bir ideologiyanın tə-sirilə diqqəti cəlb etməyib. Şairin şeir-lərində zaman və həyat, dünya və ger-çəklik onun özündən asılı olmayaraq yaşayır. Qulu ənənəvi mövzulara ta-mam fərqli yanaşmağı bacarır. Tənqid-çi Rüstəm Kamal yazır: "Son 10-15 il-də poeziyamızda ölüm mövzusunun bayağılaşması, ontoloji mənadan məh-

Bu, Qulu Ağsəsdır...

rində o dünyadan, axirətdən söz açan Qulu yaşamağın bu dünyada zor iş ol-duğunu söyləyir. Yazır ki, "özümü hər an axirət anına hazırlayıram - başımı bulamaqla, çiyrimi çəkməməklə məşq edirəm".

Qulu Ağsəs ədəbi prosesdə fəal iştirak etsə də, şeirlərini kitab halında çap etdirməyə o qədər həvəsli deyil. "Sən-sən hər yer" kitabından sonra (2002) mətbuatda bir sıra silsilə şeirləri çap olunub. 47 yaşlı şairin vur-tut bircə şe-ir kitabının çap olunmağı indiki dövrdə təəccüblə qarşılanı bilər. Amma Qulu özü həm az yazır, həm də o şeirə vic-dan işi kimi baxır. Əslində, şairliyin "təsdiqi" üçün heç kitab çap elətdirmək də lazım deyil.

Tənqidçi Bayram Əvəzoğlu vardı, vaxtilə Qulu Ağsəs və onun şeirləri barədə belə yazmışdı: "Hazırkı məqamda onun şeir yaradıcılığı iki müxtəlif qay-nağa söykənir: klassik - milli və moder-n - qeyri-milli. Gümana görə, gənc şairin əsl yaradıcılıq yolu məhz bu iki qaynağın (istiqamətin meylin) vəhdə-tindən yaranmalıdı, yəni klassik nəfəs modern - Ağ nəfəslə qaynayıb - qovuş-malı və bu möhkəm vəhdət ədəbiyyat tariximizə Qulu Ağsəs üslubunu getir-məliidi..."

Amma Qulunun şeirlərinə tamamilə başqa nöqtədən yanaşmaq lazımdır... Qulunun şeirləri müasir şeirlərdir, elə hesab edirəm, Azərbaycan şeirinin yaxşı mənadada son durumunu ifadə edən məqamlardan biridir. Doğrudur, Qulunun şeirlərində klassik-milli örnəklərə bağlılıq güclüdür. Amma Qulu həm də modern şairdir. Bu təyinatlar-sız da keçinmək olardı. Nazim Hikmət təxminən belə bir söz söyləyib: "İstər qışqır, istər pıçılda, istərsə də fəryad çək. İstər qırıq-qırıq yaz, istər hamar yaz... nədən yazırsa-yaz, təki yazaca-ğın şeir olsun". Qulu Ağsəs də ortaya şeir qoymağı, ürək dililə danışmağı ba-caran şairdir. Onun şeirini oxuyandan

Deyəsən çəkildi, qurtardı.

...Dünya, Tale, Tanrı deyilən

Nə var hamısı günahkardı -

Mən çəkən dərdlərə...

Təbii ki, Qulu Ağsəsin dünyasında böyük Dünyanın yaratdığı təlatümlər, fırtınalar, kəskin izlər təsirsiz deyil. Amma bu böyük Dünya anlayışı mü-cərrəd deyil, o anlayışda adi bir kol-dan, nərgiz çiçəyindən tutmuş mühari-bələrə qədər, sevgidən tutmuş köksü şəhid qəbiristanlığa dönmüş Vətənə qədər hər şey var.

Qulu üçün dünyada nə varsa ya sir-di, möcüzədi, ya da adi nəsnələr. O, sirrin-möcüzənin adiliyinə, adiliyin sir-rinə-möcüzəsinə can atır.

Yad şəhər...

Bir yanda

ağlar məhəlləsi:

Tanış balkonu

doğum evinə göndərməyə hazırlaşır

gecə serenadası.

Bir yanda

qaralar məhəlləsi:

Milli Qəhrəmanın

xatirə lövhəsi altında

dilənən qadın duası: -

çəklik qanunlarından daha səmimidir. Çünki fəlsəfə hissdən, duyğudan, ürək yaşantılarından məhrumdur, poeziya isə həyatı bütün gözəlliləri və naqislik-ləri ilə sənətə getirir. Məncə, heç bir fi-losof deməz:

Quş quşla ötmür, balası,

Şair şairlə dilləşmir.

Quş budaqda oxuyur,

Şair varaqda.

Qadına yalan danışmazlar,

Həqiqət kişidi, səhv eləmirəmsə

Əlbəttə, kişi lazımdı qadına.

Kişiyə gerçəyi deməzlər,

Yalan qadına oxşar daha çox.

Ona görə hər kişinin ürəyindən

Baxmaq keçər yalanın dadına...

Bizcə, Qulu Ağsəs həyatı, içindəki dünyanı və böyük dünyanı cizgilər, ştrixlər və fraqmentlər kimi təsvir etmə-yi sevir. Bəzən bir görünüş, bir təbiət lövhəsi, içini yandıran və sərinlədən bir duyğu Qulunu həyəcana gətirir.

Çöldə istidi

Evə qaçırsan.

rum olması prosesi gedir. Ölüm fəlsəfi kateqoriya kimi deyil, mənasız, profan bir nəsnənin adı kimi poetik kontestə salınır, nəzmə çəkilir. Qulu Ağsəsde ölüm intim hadisə kimi yaşanılır. Ölüm dərk olunan, yaşanan yoxluqdur".

Bax, indi ölməyin əsil vaxtıdı,

Dediyn "sevirəm" sözündən ayna.

Gəldiyin yollara sonucu mənəm,

Keçib gedəmməzsən özündən ayna.

Sözlər də nazımın oynayırsa daha,

Qələmin əlində yesir vaxtıdı.

-Tanrım, xoşbəxtliyə mənmi ürcaham?

Bax, indi ölməyin əsil vaxtıdı!

Qulu Ağsəsin "Yabran novellası" ki-tabında onun publisistik məqalələri və esseləri toplanıb. O, bu janrlarda da tə-zə söz deyə bilir. Qulunun bu yazıları əsasən ədəbiyyat, söz və yazıçılar haqqındadır. Anar, İsa Muğanna, Fikrət Qoca, Əkrəm Əylisli, Mövlud Süley-mankı, Vaqif Bayatlı Odər, Vaqif Yusifli haqqında maraqlı fikirlər söyləyir. Bəzi misallar gətirək: "Fikrət Qocanın şeir-ləri səssiz şeirlərdir, hətta onun ən po-pulyar və ən "ritorik" şeiri olan:

Biri qoçaq olub -

mərd olub,

biri qaçaq olub -

mərd olub...

Bəs bu namərdlər hardandı?

Bax, bu mənə dərd olub...

"Babalarım"ın da səs tembri uzaq-başı dərinə köks ötürməkdən yuxarı qalxmır".

Yaxud: "Mövlud Süleymanlı "təmiz" kəndli deyil - o, suya, torpağa, zəmiyə, uraya, çəpərə, ota, maka, heyvana... bulaşmış. "Təmiz" kəndli torpağın üstün-də yaşayıb torpağa əyilməyən adam-dır".

Qulu Ağsəs gənclərin ədəbi meyda-nı - "Ulduz" dərgisinin baş redaktoru-dur. Gənc ədəbi qüvvələrin yetişmə-sində köməyini, qayğısını əsirgəmir...